

چند علیہ

مشيخت جليلہ اسلاميك جريدہ رسميه ميدير

۱۵ رمضان سنہ ۱۳۳۸

سلام متفکر لری

۱

ابو حامد محمد غزالی

۱۱

غزالی جدید:

غزالی نك عزلت و خلوتى تركى - غزالی عزلت و خلوت اثناسند بر طاقم اموری - مشاهده
ایدر کی - علم ضروری ایله ادراك ایتدکدن صوکره خلقه توجه ایدیور . خلق آردسند
ضعف اعتقادك شیوع بولدیغنی کوریور ، بونک اصلنی تحقیقه قویولیور . بری فلسفه ایله
توغل ایدنلردن ، بری ده طریق تصوفه طالانلردن ، او بری ده تعالیمات باطنیه دعواسنه
منتسب اولانلردن ، دیگر بری ده بین الناس علم ایله موسوم اولانلرک (کندیلرینه علما
نامی ویریلانلرک) معامله سندن نشأت ایتمک اوزره درت سبب بولیور . غزالی بر مدت
احوال ناسی تتبع ایتمش ، شرع شریفه متابعتده قصور ایدنلری آریوب بولمش ، شبهه لری
صورمش ، عقیده لرندن بحث ایتمش ، نهایت آنلره شو خطابده بولونمش ایدی : « چون
شرع متابعتده قصور ایدیورسن ؛ آخرته ایسانوبده حاضر لانتماق ، دنیای آخرته دکیشمک
بیوک برحققدر . چونکه ایکی بی بره صاتمیدیک حالدده فصل اولورده نهایتی اولیان برشینی
ایام معدوده صاتیورسین ؟ آخرته ایسانماق ایسه کفردر ؛ ایمانی مستلزم اولان اسبابه
تثبت ایله ایمان ایله مزین ، شرع ایله مشرف اولمق املندن طولانی اظهار ایتمور ایسه ک
بیله باطناً مذهبک ، ظاهراً سبب جرأتک اولان شو کفرک سبی نه در ؟
غزالی بو سوآلک مختلف جوابلرینی آلمشدر :

۱ - بر قسمی علمایه باقیور ، آنلرده کوردکاری لایاللیکی نظر دقته آلیور ؛ « اگر
بو خصوصی محافظه ایتمک واجب اولسه یدی علما بو کبزدن ده لایق اولور ایدی ؛ مشاهیر
فضلا دن فلان نماز قلمیور ، فلان خمر ایچمیور ، فلان یتیم ووقف مال لری بیور ، فلان
سلطانک خزینه حاصلاتی بیورده حرامدن قاجمیور ، فلان رشوتله قضا ایدیور ، رشوتله
شاهد دیکلیور ... الخ » کی سوزلر صرف ایدیور .

۲ — دیگر بری تصوفدن دم اور بیور ، عبادته احتیاج زماننك كچمش اولدیغنی بیان ایدیور .

۳ — بر طاقی طریق تصوفدن صامش اولان ، متصوفه نك فرقه ضاله سی بولان باباحیه شهبانندن اولق اوزره دیگر بر شبهه ایله تعلل ایدیور .

۴ — بر دیگرى باطنیه ملاقی اولیور « حق مشکدر ، حق منسدر [۱] ، بوراده پك چوق اختلاف واردر . مذاهلبك بری دیگرندن اولی دکلدر ، ادله عقلیه متعارضدر ، اهل رأيك رأینه اعتماد یوقدر ؛ تعلیمه دعوت ایدن کیمسه ده متحکمدر ، حجت ودلیلی یوقدر ، احوالده یقینی شك ایله فصل ترك ایده لم ؟ » کی جوابلر ویریور .

۵ — اوری ایسه فلسفه ایله مشغول اولیور ، روجه فلسفی درمیان ایدیور : بن بونی تقلید ایله ایشله میورم ، فلسفه اوقویورم ، حقیقت نبوتی ادراك ایتدم ، نبوتك حاصلی حکمت ومصلحته راجع اولق دکلکی ؟ عبادات ایله تنکلیفدن مقصد عوام ناسی ضطایتمک ؛ قتالدن ، زاعدن ، شهواته میلدن اجتناب ایتدیرمکدر . بن عوام جهالندن مییم که تحت تکلیفه کیرهیم . بن حکمادتم ، حکمته تابع اولورم ، حکمتده بصیرت صاحبییم ، تقلیددن مستغنییم . غزالی بوجوابلرک اوزرینه شویله بر مطالعه درمیان ایدیور :

ایشته فلسفه السهین مذهبی اوقویوب بومذهبی فارابی ، ابن سینا کتابلرندن تعلم ایدنلرک منتهای ایمانی بودر . بونلر فلاسفه السهیندن اسلام ایله بزه نانلردر . بعضاً کوریلیر که بونلر فلاسفه دن بری قرآن اوقور ، جماعات و صلواته حاضر اولور ، شریعتیه لساناً تعظیم ایدر ، بونلکه برابر خمر ایچر ، انواع فسق و فجوری ایشلر . اکا نبوت صحیح دکل ایسه نهیه نماز فیلیورسک دنیسه درلودرلو جواب ویرز بعض کره « ریاضت بدندر ، عادت یلدهدر ، نه یایه لم مال و اهل و عیالی محافظه لازمدر » دیر . بعضاً ده « شریعت صحیح ، نبوت حقددر » دیر . اولیله ده ییچون خمر ایچورسین دینلیدی « خمر بغض وعداوت ، ایراث ایتدیکسندن طولانی نمی اولمشدر . بن حکمت سایه سنده اوبغض وعداوتدن احتراز ایدیورم ، شرب خمر دن مقصدم ده تشخیزد اذهاندر » دیر . اوت ابن سینا وصیتنامه سنده جناب حقه شویله ، بویله عهد ایتدیکی صروده

[۱] منسد کندولکندن قیافش ، مسدود بشقه بری طرفندن قیادلش دیمکدر ؛ نته کیم باب اجتهد منسدر ، فقط مسدود دکلدر دیرلر . مع مافیه اجتهدك انسدادیخده قبول ایمانلر واردر .

و اوضاع شرعی به تعظیم ایتمکی ، عبادات دینی و بدنی و قصور ایتماسکی ، خمری تلخی (نشسته یاب اولقی) ایچون ایچمیوب آنجق تداوی و تشفی ایچون ایچمی و صیت ایتمش ایدی . ابن سینا نك صفا ، ایمان و التزام عبادات خصوصند منتهای حالی تشفی مقصدیله خمر ایچمی استدا ایتمك اولدی . ایشته فلاسفه دن ایمان ادعا ایدنلرك ایمانی بو قوردر . برطافم خلقی آنلره باقهرق آلدانمشلردر . بونلره معارض اولان کیمسه لرك اعتراضلرنده کی ضعف بونلرك آلدانه لرینه برقات دهات قوت ویرمشد . چونک معترضلر هندسه ، منطق و سایرله کی فلاسفه نك ضروری اولان علملرینی بیله انکار ایدیوریمشلر ایدی .

غزالی نك بو مطالعه سی ضعف اعتقادك اسبابی بك كوزل ایضاح ایدیور ، زمانه زده کی ضعف اعتقادك منشئیه ده بوندن بشقه بر شی دکلدر . غزالی بواسابدن طولابی خلقك ایمانه بو درجه ضعف طاری اولدیفنی کورونجه بو شبهه لری دفع ایتمک خواهشکر اولدیفنی حسن ایدیور . صوفیه ، فلاسفه ، باطنیه ، علماء رسومك علملرله بك جوق مشغول اولدیفندن بونلرك خطالری اظهار و اعلان ایتمك بر یو دم صوابچمکدن دهاقولای اولدیفنی بیلور ، بحرنامه طالیور ، کندی کندینه ایشته بو خصوصك تام وقتی کشدر . عزات و خلوت سکانه فائده ویر ؟ خسته لقی یا بیلمش ، اطبا خسته لنش ، خاق هلاک یا قلاشمش ، دیور . فقط شویله برخطر ده خطور ایدیور : سن بواصر مستوری کشفه ، بوظامت ایله مصادمه به باشلی باشنه فصل مقتدر ایلور سین ؟ زمان زمان فترت ، دور دور باطلدر . اگر خلقی - سلوك ایندکری غریقدن - حقه دعوت ایله اشتغال ایده چك اولسه ك بتون زمانه خاقی سکا عدوت اظهار ایدر . آنلره فصل مقاومت ایدر سین ؟ آره لرنده فصل یشایه سین ؟ بو حال آنجق زمان مساعد ، سلطان زمان ده متدین و قاهر اولدقجه نام اولماز .

بوخطره اوزرینه غزالی هجت و برهان ایله اظهار حق ممکن اولمه جفی هانه سیله عزات و خلوت ده استمراره قرار ویریور . فقط جناب حقك تقدیری غزالی بی بو قرارندن نکول ایدیور . سلطان زمان - تحریك خارجی اولمق سزین مجرد کندی آرزولریله - شو فترتک اوکی آلمسی ایچون نیسابوره کیمسنی امر ایدیور . غزالی بادشاهك بو باده کی الزامنه قارشویه عزات و خلوتده فراردن ، امر بادشاهی به مخالفته اصراردن واز کچمیور ، حتی بو قرار و اصراری خدا وحشته بالغ اوله جق درجه بی بولیور . فقط خلوت به بادی اولان حال قالدیور ، مانع

زائل اولیوز ؛ تکاسل ، استراحت ، عنایت نفسی طلب ، خالق ادا و جفا شدن احتراز کبی
احوالک عزت و خلوت ملازمت باعث اولسفی لایق کور میوز ؛ انبیاء عظامک کوستردکاری
صبر و ثباتی ، قوت و متنتی کوزینک اوکنه قویور . ارباب قلوب و مشاهدہ دن بر جماعت
ایله مشاوره ایلیور ؛ آنلر عزت و خلوتی ترک ایله زاویدن طشرہ جمیعہ بالاتفاق منسب
ایلیور لر . بوکا هر یوز سنہ باشندہ [۱] بودنی احیا بیورہ جفنی وعد ایتیش اولان جناب
حقک بو یوز سنہ باشندہ یعنی عصر سادس هجری باشندہ شو حرکتی مبدأ رشد تقدیر
ایندیکنه صلحدان تواتر آسویانیدیکی اوزره رؤیالرده شہادت ایتمکله غزالی نک آرزوی
تقویہ بویور ، بوشہادات سببی انلہ حسن ظن غلبہ ایدیور . نہایت در تیوز طقسان
طقوز سنہ سی ذی القعدہ باشندہ جناب حق غزالی یہ بواصر مهمہ قیام ضمنده نیسیلیورہ
حرکتی میسر قیدیور ، بغدادین مقدمات سکسان سکر ذی القعدہ باشندہ چیمش اولمفلہ
مدت عزت تام اون بر سنہ بالغ اولمش اولیور .

غزالی نک عزت و خلوتی ترکہ هیچ برنیق یوق ایکن احوال و قلوبی قبضہ سبحانیہ سبلہ
تقایب ایدن جناب حق غزالی نک یتنی جویریور . غزالی هر نہ قدر خلوتی ترک ایله
نشر علومہ رجوع ایدیور ایسده یور رجوع تام مناسیلہ رجوع دکل در ، رجوع تمامیلہ

۱۱ غزالی نک بو سوزی شو حدیث شریفہ اشارتدر : ان الله تعالى يبعث لهذه الامة على
رأس كل مائة سنة من يجدد لها دينها رواه ابو داود والبيهقي والطبراني والحاكم في مستدرکہ . مجددین
سنق بدعتدن آبران ذالدر . مجددینک تعینی خصوصده هر فرقه یوز سنہ باشندہ کندینہ منسوب
اولان امامی مجدد کوستره شددر . شوکی ذوات مجددین کوستریلیور :

مجدد اول — عمر بن عبدالمزین

(۱۰۱)

• ثانی — شافعی حسن بن زیاد اشعری

(۲۰۴) (۲۰۴) (۲۰۴)

• ثالث — ابن سريج طحاوی ابو عبد الرحمن النسائي

(۲۰۶) (۲۲۱) (۳۰۳)

• رابع — ابو حامد اسفرائینی ابوبکر الخوارزمی

(۴۰۶) (۴۰۳)

• خامس — غزالی عمی السنة البقوی

(۵) (۵۱۶)

غزالی کندوسنک مجدد اوله جفتهده اشارت ایدیور .

اولیٰ حاله عودتدر. غزالی ایسه تمامیه اولیٰ حاله عودت ایتیور، اولجه کسب جاد و منصبه سبب اولان علومی نشر ایدر، قوی ایله فعلی ایله خلق او یوله دعوت ایلر ایدی. قصدی، نیتی بوایدی؛ شمدی ایسه خلقی جاء و منصبی ترکه وسیله اولان، جاء و منصبک اعتبار و اعتماده لایق اولمادیغنی بیلدیرن علومه دعوت ایدیور؛ بوکره قصدی، نیتی بودر.

غزالی نفسی، بشقه لرینی اصلاح ایتک ایتیور ایدی، فقط مقصدینه نائل اولوب اولمیه جغنی بیلیمور ایمان یقینی و مشاهده ایله بیلدیکی خصوص انحق «لاحول ولا قوه الا بالله العلی العظیم» کلام شریفک منطوق منیفی در.

غزالی بو تحریکی انحق جناب حق طرفدن بولیور، کندینک بذاته متحرک اولمادیغنی بیان ایدیور، فیاض مطلقدن اولا کندیسنی، صوکره کندی سببی ایله بشقه لرینی اصلاح ایتمه سنی؛ اولا کندیسنه هدایت، صوکره کندی سببی ایله بشقه لرینه هدایت ایتمه سنی؛ کندیسنه حق حق اوله رق اراده ایدوب حقه اتباعی، باطلی ده باطل اوله رق کوستروب اذن اجتنابی نصیب قلمه سنی تمی ایدیور.

غزالی نك طریق ارشادی — غزالی عزات و خلوتی ترك ایتدکدن صوکره خلقه حقه ارشاد طریق لرینی کوستریور، خلقی مهالك معنویه دن قور تارمق ایتیور، رمضرتك دفعی آنحق اسبابک ازاله سی ایله حصول بوله جنی طبیعی اولغله غزالی ده ضعف اعتقادک اسبابی ازاله یه صیرف عنایت ایدیور. اولجه تحق ایتدیکی وجهله درت مختلف سبب بولیور، هریری آری آری تداوی ایلور.

سبب اول — بعض علمانک سوء سیرتی سببی ایله حاصل اولان ضعف ایماندر. غزالی بومرضی اوچ وجه ایله تداوی ایدیور.

۱ — بومرض ایله خسته لمان مریضه شویله دیمک کرکدر: فلان عالم حرام بیور دیور ایدک، سن فصل خمرک، ربانک، بلکه غیتک، کذبک، نیمه نك حرام اولدیغنی بیلیور ایسه ک اوحرام بیر دیدیکک عالمده او یلده جه حرامی حرام بیلیور. سن فصل که بو حرامک معصیت اولدیغنه اینساندیغندن طولانی دکل، بلکه سکا غلبه ایدن شهوتکدن (هوا و هوسکدن) طولانی ایشلیور ایسه ک عالمده سنک کبی در، شهوتی سنک شهوتک

د کچی در، شهوت سکا غلبه ابتدیکی کچی اوکاده غلبه ایتشدر. عالمک سندن فضله اوله رق سائر مسائل بیلیمی صورتی ایله تمیز ایتسی بو معین محظور دن دها زیاده زجری موجب اولسی افضله ایتمز. نیجه طبه اینانانلر واردر که طیب آنی زجر ایتسه بيله ینه او کیسه یمشه، صغوق صویه صبر ایده مز. بوحال ممنوع اولان شینک مضرت ویرمیکنه، طبه اینانمدیفنه دلالت ایتمز. علمادن صدور ایدن بعض هفواتک محلی بودر.

۲ — عامی به بشویه دینماید: اولیه اعتقاد ایت که عالم علمی کنندی ایچون ذخیر آخرت ایدندیکنی، علمی خلاصکار اولوب کندینه شفیع اوله جفی ظن اید یورده فضیلت علمنه مبنی اعمالنده تساهل ایدیور. هر نه قدر عالمک علمی کنندی علیه دها زیاده حجت اوله بیلیر ایسه ده ازدیاد درجه بی ده موجب اوله بیلیر. عالم عملی ترک ایتسه علمی دستگیر اتخاذا ایدر. سن که عامیسین، علمدن بی بهره سین؛ سوء عملک ایله هلاک اولور ایسه که سکا برشفیع ده بولونماز.

۳ — جواب حقیقی بودر: عالم حقیقی معصیته اصلا یناشمز، مکر که علی سبیل الهفوة (یا کله رق) اوله. عالم حقیقی اصلا معاصیده اصرار ایتمز؛ چونکه علم حقیقی معصیتک سم قاتل اولدیغنی، آخرتک دنیادن خیرلی بولندیغنی بیلدیرن بر علمدر. بونی بیلن کیسه خیرنی ادنی اولان برشی مقابلنده صائمز، بو علم اکثر ناسک اشتغال ابتدیکی انواع علوم ایله حاصل اولماز. بوکا مبنی آنلرک علمی آنحق معصیته جرأنی آرتیر؛ بالعکس علم حقیقی صاحبنه خشیت و خوفی آرتیر، صاحبی ایله معصیت آره سنه حیولت ایدر. آنحق بشریت مقتضای اوزره روجهله سالم اوله مدقلری زلات هفواته حائل اوله ماز. بو ایسه ضعف ایمانه دلالت ایتمز. مؤمن توبه کاردر، حسب البشریه ارتکاب معصیت ایتسه ده استغفاری سببی ایله اصراردن پک اوزا قدر.

سبب ثانی — طریق فلسفه ایله ایمانی دوچار فساد اولوب اصل نبوتی انکاردر. هنرالی بومرضی تداوی ضمنتده اول امرتده سیر وسلوکی انساننده کشف ابتدیکی وجهله حقیقت نبوتی ایضاح ایدیور، خواص ادویه ایله، نجوم ایله، دیگر علومک دلالتی ایله نبوتک بالضروره وجودنی بیان ایدیور، فلاسفه علومندن بولندیغندن ناشی خواص

طیدن، نجوم مدن دلیل ایراد ایدور. غزالی نجوم، [۱] طب، طبیعت سحر و طلسمات [۲] کبی فون هلمرینه کندو علم لریدن برهان نبوتی بیان ایدور. «نبوتی لسانی ایلہ اثبات ایدوب اوضاع شرعی حکمتله مساوی قیلان کیمسه حقیقه نبوتی منکر در. بو ایسه کفر در. چونکه او کیمسه او یله بر حکیمه ایمان ایتشد که آنک طالع خصوصی واردر، او طالع مخصوص او حکیمک متبوع اولمسی اقتضا ایدور، بونده نبوتدن هیچ برشی بوقدر، دیور. غزالی عندنده ایمان بالنبوة وراه عقیده برطور اثباتی اقرار در که بو طورده برعین آخیلیر، او عین ایلہ سمع الوانی، بصر اصواتی، بتون خواص معقولاتی ادراک ایتدند. فصل منزل ایسه عقلکده او یله جه منزل اوله جنی برطاقم مدرکات خاصه ادراک اولور. قیسه جه نبوت افتتاح عین در، آیری برکوزک آچیلیمسی، بشقه بر حاسه نک بلیرمه سی در.

[۱] کواکب ثابتہ و غیر ثابتہ ک احوالندن بحث ایدن علمه علم نجوم، کواکب احکامندن بحث ایدن علمده علم نجوم دیرلر. تعبیر اتم ایلہ هر ایکسینده علم نجوم دیر. علم نجوم فرس اقوامی عندنده یک شایع ایدی. منجم شهر نوبخت الفارسی ابو جعفر المنصورک (۱۰۵۸) مقرریندن ایدی، اهل اسلام علم نجومی یونانیلردن، فارسلیلردن، هندلیلردن، علم نجیمیده تطیلردن اخذ ایتشار ایدی علم نجوم حکمت طبیعیہ فروغندندر.

[۲] طلسمات قوای سماویة فعاله بی بعض اجرام ارضیه نک متفعل قوتلریله تأثیر مقصوده مناسب اولان ازمینده امتزاج ایتدیرکی بیله برن برفن در. عالم ارضک جواهرنده کی قوای امتزاج ایتدیرکی بیله برن فتهده «نیرنجیات» دیر. بواکی فنک غایبه سی فعل عربی حصوله کتیره چک برفونی الهه ایتکدر. این سینا طلسمات ایلہ نیرنجیاتی (انسام علوم عقلیه) رساله سنده حکمت طبیعیہ فروغندن عد ایدور. اهل اسلام بونی تطیلردن اخذ ایتشار در. جنی کندوسنه مسخر و متفاد و مذل قیلمه. وصل اولان فتهده «عزائم»؛ اسباب خفیه ایلہ افعال غریبه یه کسب افتدار ایدو چک بر ملکة نفسانیة حصولی بیله برن فتهده «سحر» دیرلر. سحرده تطیلردن آلتشد. طرق سحرده اختلاف اولوغشد. هند طریق تصفیة نفس ایلہ، تبط طریق بعض اوقات مناسبده عزائم عملی ایلہ، یونان طریق روحانیت افلاک و کواکبی تسخیر ایلہ، عبرانی، قبط، عرب طریق معناری مجهول اسمایی ذکر ایلہ وصول بولور. طریق اخیر جنی فهر ایدن ملائکة تسخیر طننه بنا اولوغشد. کرک سحرده، کرک طلسمانده، شترک برغایه واردر اوده نفوس بشریه نک عالم عناصرده تأثیراته مقتدر اوله جنی براسمعه مالک اولمسی در. سحرده آلتسز، مینسز حصول بولور، طلسمانده برمعین ایلہ حصول بولور. طلسمانده روحانیت کواکب، اسرار اعداددن، خواص وجودانندن، اوضاع فلکدن استعانه اولور. سحرک برنوعیده قوه غلبهده تأثیردن عبارت اولوب ساحر قصد ابتدیی انواع صور و خیالات و تماکاتی الفا ایدر. بونی شبنده دیرلر. معجزه و کرامانده کی تأثیر مدد الهی ایلدر. سحرک حقیقتهده و تأثیرنده اختلاف اولوغشد.

غزالی نك ایضا حنه كوزه جوهر انسان اصل فطرته خالی و ساده بر حلاله خاق
اولیوب جناب باریك خاق ابتدیی عوالمك هیج برندن آگاه دكادر. عوالم بك چوقدر،
مقداری الله بیایر: وما یعلم جنود ربك الا هو. انسانك علمدن خبردار اولیسی آنجق
ادراکی سایه سنده در، ادراکسر و اراق یوقدر، ادراکندن هریری انسانی بر عالمه فطاع
قیامی اینچون خاق بیورلشددر. عوالم ایله مقصد اجناس موجوداتدر.

انسانده اك اول خاق بیوریلان لمس حاسه سیدر. انسان بو خاصه ایله حرارت،
برودت، رطوبت، پیوست، این، خشونت و یونلر کی برطاقم اجناس موجوداتی ادراك
ایدر، قوه لامسه الوان و اصواتدن قاصر در، آنلری قطعاً ادراك اینج، قوه لامسه بك
یاسنده آنلر معدوم حکمنده در. حواس سائر خاق اولونق سیزین یالکیز حاسه لامسه سی
اولانلر الوان و اصواتی بیله مزله، الوان و اصوات آنلرك عندنده یوقدر. صوکره بصیر
حاسه سی خلق اولنور. بلا حاسه ایله انسان الوان و اشکالی ادراك ایدر که مبصرات عوالم
محموساتك اوسمی در. دها صوکره حاسه سامعه آجیلیر انسان بو حاسه ایله اصوات و نغماتی
ایشیدیر. دها صوکره حاسه ذائقه یارادیلیر. ایشنه عالم محسوساتك وسائط ادراکی اولان
حواس ظاهره عالم محسوساتی تجاوز ایدنجه قهر بویله جه خاق اولنور.

انسان یدی یاشنه یاغلاشنجه انسانده تمیز خصه سی، قوه تمیز خاق اولنور که آراق
انسان محسوساتدن فضله اوله رق عالم حسده بولونمایان برطاقم اموری ادراك اینج که باسلار.
بو حالده انسانك اطوار وجودندن دیگر برطور در. انسان بوندن صکره طور آخره
زقی ابدوب اکا عقل هیه اولنور. بومو هیه سایه سنده انسان واجیلری، جائلری، محالری،
اوابکی طورده بولونمایان احوالی ادراك شرفته نائل اولور. انسان طور اولده یالکیز
محسوساتی اکلا یور، بشقه برشی اکلا میور. بشقه برشیک وارلغندن خبردار اوله میور.
ماور نایده فضله اوله رق عالم محسوساتك بولونمایان برطاقم اموری اکلا یور، طور نایده
دها فضله اوله رق موقولانی ادراك ایدیور.

ازمیل

اسماعیل حق

